Список використаних джерел

1. Шепітько В. Ю. Психологія судової діяльності: Навч. посібник. Х.: Право, 2006. 160 с.

2. Goldstein, W. M., & Hogarth, R. M. (1997). Judgment and decision research: Some historical context. In W. M. Goldstein & R. M. Hogarth (Eds.), Research on judgment and decision making: Currents, connections, and controversies (pp. 3–65). Cambridge University Press.

Ремінна П.,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Державного податкового університету
Науковий керівник: **Амеліна А.**

ВИКОРИСТАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ У ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ, ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ДОСЛІДЖЕННІ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ В УКРАЇНІ

Невпинний розвиток технологій дає можливість розширити арсенал методів для слідчого задля ефективного виконання поставлених перед ним задач. Зважаючи на це, використання науково-технологічних надбань у досудовому розслідуванні є невід'ємною частиною слідчої тактики. Безпілотні літальні апарати (далі-БПЛА) є одним з сучасних засобів у криміналістиці, які вже протягом тривалого часу показали результати у розслідуванні злочинів, а в реаліях воєнного часу є щоненайнадійнішим джерелом доказів воєнних злочинів збройних сил РФ.

Згідно з наказом Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Інструкції із застосування військовослужбовцями Національної гвардії України технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису» БПЛА - повітряне судно, призначене для виконання польоту без пілота на борту, керування польотом якого і контроль за яким здійснюються відповідною програмою або за допомогою спеціальної станції керування, що знаходиться поза повітряним судном [1].

Ефективність використання БПЛА у досудовому розслідуванні пов'язана з багатим функціоналом та модифікацією нових апаратів. По-перше, БПЛА можуть скоротити час та ресурси, які використовуються для дослідження певної території завдяки огляду з висоти і передачі зображення у реальному часі на станцію керування. Таким чином, захоплюється більший радіус місцевості і сліди, які є важливими для розслідування залишаються недоторканими. Використання БПЛА може мінімізувати «забруднення» сторонніми слідами самого місця події, а також скласти карту і вивчити конкретне місце перед його відвідуванням [2, с. 293].

Також, це корисно при дослідженні важкодоступних місцевостей (гір, водоймищ, лісів і т.д.). Вбудована камера БПЛА здійснює як фото- так і відеозйомку, деякі апарати також оснащені сисетемами нічного бачення, сканерами і тепловізорами, ретрансляторами радіо-телесигналів, лазерними далекомірами, мультиспекторними і гіперспекторними камерами, тощо [3, с. 27]. Також, важливо зазначити, що зйомка з повітря та саме використання БПЛА у повітряному просторі України регулюються згідно з «Правил використання повітряного простору України», затверджених наказом Державної авіаційної служби України, Міністерства оборони України від 11.05.2018 р. [4].

По-друге, використання БПЛА дає можливість зберегти людский ресурс правоохоронних органів. Часто поставлені задачі несуть небезпеку для правоохорнців і в деяких випадках БПЛА можуть забезпечити їх виконання без ризику для життя та здоров'я людей. Наприклад, БПЛА є менш помітними і тому їх використання дуже корисне при виконанні завдання, яке потребує конспірації.

У сукупності це дає слідчим можливості для пришвидшення процесу огляду місця для збирання доказів, розроблення слідчих версій та найголовніше збереження людських життів. На жаль, незважаючи на те, що використання БПЛА є корисним та ефективним методом у кримінальному розслідуванні є низка проблем, які ускладнюють використання такого методу у правоохоронній діяльності:

– недостатньої оснащеності правоохоронних органів БПЛА для оперативних цілей;

– недостатньої кількості спеціалістів-операторів БПЛА та відтік кваліфікованих кадрів за кордон;

– відсутність централізованої системи управління та належного нормативноправового регулювання з використання цивільних БПЛА [3, с. 26].

До цього переліку не можна не додати труднощі, які з'явилися через повномасштабне вторгнення РФ в Україну. Незважаючи на те, що БПЛА з самого початку були створені як засіб атаки на ворога, наразі вони ще ефективно досліджують територію для виявлення позицій противника. Велика кількість спеціалістів-операторів БПЛА були залучені до воєнних дій для оборони нашої держави і, на жаль, деякі з них гинуть під час виконання бойових завдань. Також, на період воєного часу запуски БПЛА обмежені, що створює труднощі для навчання та практики майбутніх спеціалістів.

Варто зазначити, що використання БПЛА є дуже важливим інструментом у збиранні доказів щодо воєнних злочинів російських військовослужбовців в Україні. Відеозйомка та фотознімки з БПЛА засвідчує як збройні сили Росії вчиняють звіртсва, які заборонені міжнародними договорами, такі як вбивство, страти, катування військовополонених або цивільного населення, що стає беззаперечними

доказами провини російських військовослужбовців у вчиненні тяжких міжнародних злочинів. Наприклад, нещодавний випадок розстрілу українських військовополонених у Нью-Йорку на Торецькому напрямку фронту, який зафіксував БПЛА [5].

Отже, підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що використання БПЛА у досудовому розслідуванні, зокрема при дослідженні воєнних злочинів в Україні, є важливим інструментом для збирання доказів та забезпечення належної фіксації злочинів. БПЛА дозволяють ефективно проводити моніторинг великих територій, збирати відео- та фотодокази в реальному часі, а також сприяють точній картографії місць злочинів. Це має ключове значення у процесі збору даних, документування воєнних злочинів та подальшого притягнення винних до відповідальності. Окрім того, застосування дронів підвищує безпеку та оперативність слідчих дій, зменшуючи ризики для працівників правоохоронних органів.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Інструкції із застосування військовослужбовцями Національної гвардії України технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 13.01.2021. №12. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0294-21#Text

2. Тичина, Д. М., А. О. Антощук, Р. В. Перцев. "Криміналістичне забезпечення використання безпілотного літального апарату (дрону) у досудовому розслідуванні." *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія ПРАВО. Випуск 78: частина 2. 2023. URL: https://visnyk-juris-uzhnu.com/-content/uploads/2023/08/48.pdf

3. Особливості застосування безпілотних літальних апаратів органами та підрозділами поліції: метод. рек. / А. А. Саковський, С. М. Науменко, С. І. Кравченко, І. М. Єфіменко та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ. 2022. URL: https://www.naiau.kiev.ua/files/naukova-diyalnist/naukovi-laborator/lab_nni2/2023/metod_bpla.pdf

4. Про затвердження Авіаційних правил України «Правила використання повітряного простору України»: Наказ Державної авіаційної служби України, Міністерства оборони України від 11.05. 2018. № 430/210. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1056-18#Text

5. Мірер П. "Азов" взяв у полон окупанта, який розказав про розстріл українських військовополонених у Нью-Йорку: веб-сайт медіа «Суспільне Донбас». URL: https://suspilne.media/donbas/864951